

Postoje obyvatel ČR k připravovanému úderu na Irák

Technické parametry

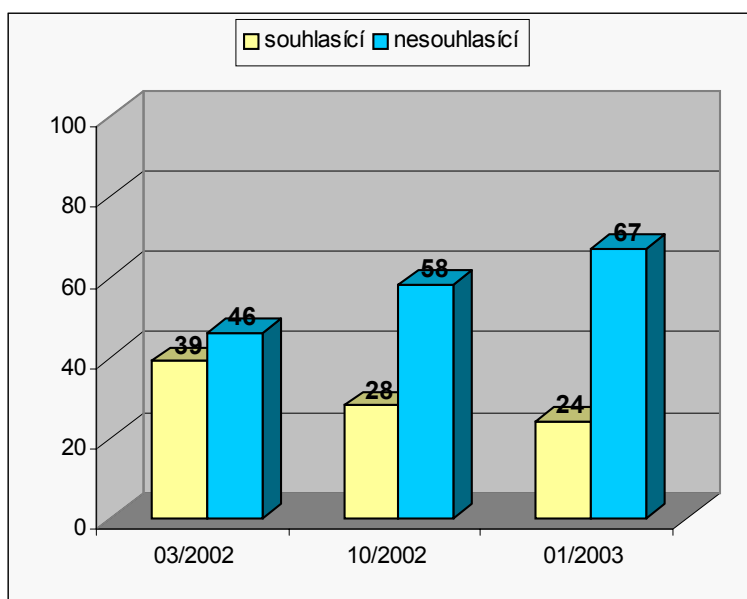
Výzkum:	<i>Naše společnost 2003</i>
Otázky:	<i>pm.7, pm.8, pm.50</i>
Termín terénního šetření:	<i>6.1. – 13.1.2003</i>
Počet respondentů:	<i>1086</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>29.1.2003</i>
Kód tiskové informace:	<i>PM30129</i>
Zpracoval:	<i>Jiří Vinopal</i>

Aktuální situaci kolem příprav útoku na Irák sleduje CVVM průběžně od jejího počátku. Základní otázkou je přitom vždy souhlas či nesouhlas s diskutovaným vojenským zásahem: "Jak se stavíte ke snahám USA a jejich spojenců pokračovat v boji proti terorismu útokem na Irák?" (Tabulka 1.)

Tabulka 1.: *Souhlas s postupem USA a spojenců: (v %)*

rozhodně souhlasí	5
spíše souhlasí	19
spíše nesouhlasí	36
rozhodně nesouhlasí	31
neví	9
CELKEM	100

Graf 1.: *Vývoj postojů k přípravě vojenského zásahu v Iráku:*

Tabulka 2.: *Souhlas s akcí bez mandátu RB OSN: (v %)*

rozhodně souhlasí	3
spíše souhlasí	10
spíše nesouhlasí	35
rozhodně nesouhlasí	41
neví	11
CELKEM	100

Jak je vidět z *tabulky 1.*, vojenský útok na Irák podporuje celkem (rozhodně+spíše) pouze 24% obyvatel ČR, což je od počátku snah USA pokračovat v boji proti terorismu právě tímto směrem nejnižší naměřená míra souhlasu. Proti zásahu se oproti tomu staví dvě třetiny dotázaných. Graf 1. pak

názorně ukazuje právě to, jak souhlasících s útokem proti Iráku v české veřejnosti od počátku systematicky ubývá, zatímco podíl nesouhlasících naopak roste.

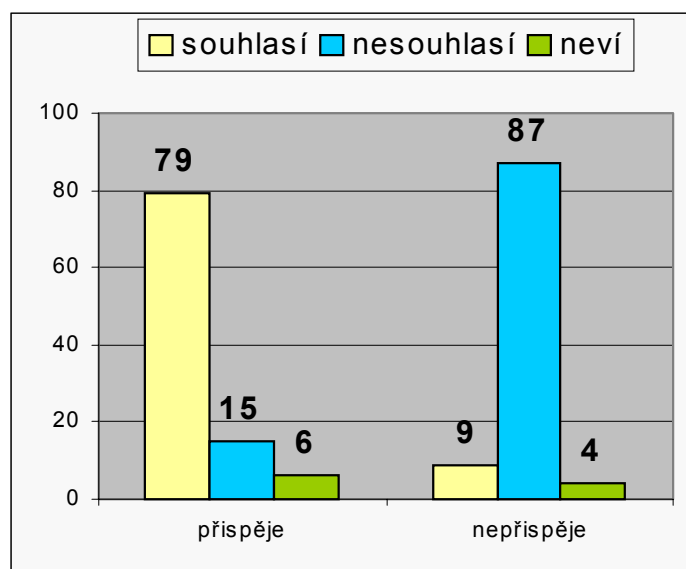
Ještě jednoznačnější je navíc nesouhlas s variantou, kdy by vojenská operace nebyla schválena Radou bezpečnosti OSN. („V prosinci 1998 provedly USA a Velká Británie obdobnou vojenskou operaci bez schválení Radou bezpečnosti OSN. Souhlasíte s takovým postupem nyní, v tomto případě?“) Za takových okolností by s ní souhlasilo pouze 13% obyvatel, zatímco proti by byla naprostá většina respondentů (76%). (Tabulka 2.)

Tento výrazný nesouhlas je na základě našich analýz velice úzce spjat s nedůvěrou ve splnění cílů, které byly již na počátku deklarovány jako motivy vojenské operace - potlačení terorismu, či alespoň zabránění jeho šíření.

Tabulka 3.: *Názor na dosažitelnost deklarovaných cílů (v %)*

rozhodně ano	3
spíše ano	16
spíše ne	36
rozhodně ne	32
neví	13
CELKEM	100

Graf 2.: *Diferenciace souhlasu s akcí podle důvěry ve splnění jejích cílů*

Že by totiž vojenský útok na Irák k potlačení terorismu ve světě přispěl, si myslí jen 19% dotázaných, zatímco 68% v takový úspěch nevěří. (Tabulka 3. *Znění otázky: „Myslíte si, že tento postup přispěje k potlačení terorismu ve světě?“*)

Nelze jednoznačně říci, čím jsou negativní odpovědi ovlivněny nejvíce. Může to být jednak skutečně přesvědčením, že k potlačení terorismu útok na Irák nepovede, jednak se nabízí hypotéza, že v očích veřejnosti při nyní plánovaném útoku na Irák již o potlačení terorismu tolik nejde. Mezinárodní politická situace se oproti loňskému roku značně změnila a cíle, které mohly být pro společenské přesvědčení prioritou dříve, již jimi nyní být nemusejí. Jak se ukazuje, podle české veřejnosti je v současné situaci důležité zachovat stabilitu, mír a nepostupovat bez schválení ostatními zeměmi v Radě bezpečnosti.

Pokusme se najít okolnosti, které ovlivňují vytváření postojů k událostem kolem Iráku. Nejprve můžeme obyvatele ČR rozdělit do dvou početně nevyrovnaných, nicméně názorově poměrně zřetelně vyhraněných skupin. Na ty, kteří nevěří v potlačení terorismu útokem na Irák, nesouhlasí tedy s touto akcí jako takovou a už vůbec ne v případě, že by nebyla schválena RB OSN - sem by spadaly celé tři čtvrtiny lidí, kteří mají na věc nějaký názor. Druhá skupina je

tvorena pouze jednou čtvrtinou populace a je charakteristická kladnějším postojem k celé situaci. Zajímavé je, že se obě skupiny neliší v sociodemografických znacích, tzn. že při zaujímání postoje k těmto otázkám příliš nezáleží na pohlaví ani věku, u vzdělání lze zaznamenat jen drobné rozdíly - se vzrůstajícím vzděláním mírně ubývá odpůrců zásahu a přibývá jeho příznivců. Podobně to platí i o životní úrovni dotázaných - čím nižší životní úroveň své domácnosti respondent deklaruje, tím spíše pak bude odpůrcem akce.

Viditelně těsněji je postoj k úderu na Irák spjat s postoji politickými. Sympatizanti různých politických stran mají pochopitelně často značně odlišné názory a to se projevuje i v nyní sledované oblasti. Nejpřesvědčenějšími odpůrci zásahu jsou voliči KSČM, následováni sympatizanty ČSSD. Nejvíce kladné postoje naopak vyjadřují stoupenci ODS a dále KDU-ČSL. (viz tabulka 4.)

Tabulka 4. Skupiny příznivců a odpůrců zásahu mezi sympatizanty jednotlivých politických stran (v %)

	KSČM	ČSSD	US-DEU	KDU-ČSL	ODS
odpůrci zásahu	92	80	72	69	58
příznivci zásahu	8	20	28	31	42
CELKEM	100	100	100	100	100

Podobně zřetelná je i souvislost mezi postojem k úderu a pro- či protievropským postojem respondenta. Mezi těmi, kteří by v referendu hlasovali pro připojení ČR k EU je více příznivců zásahu (34%, odpůrců 66%), nežli mezi těmi, kteří jsou proti vstupu do EU (12% příznivců, 88% odpůrců).